

Při rekonstrukci dvora byly nalezeny pozůstatky cihelné dlažby, prostor dvora byl proto vydlážděn novou cihelnou dlažbou ve stejném formátu v kombinaci s mlatem. Zábradlí schodišť bylo zpracováno kovářsky dle zachovaného zábradlí v lodžii ve 2. NP objektu.

Rekonstrukce objektu byla provedena citlivě se snahou o zachování původních historických konstrukcí a s důrazem na každý detail, ať historický nebo nový, které spolu ladí a vytvářejí jednotný celek. Ocenit je nutné kromě celkového přístupu ke kulturní památce také rekonstrukci jednotně architektonicky komponovaného dvora s jeho jednotlivými prvky, které byt neprohlášené za kulturní památku, jsou svým řešením a celkovým pojetím historicky cenné a v Sobotce zcela ojedinělé.

Obnova objektu sýpky v areálu zámku v Žirči

Vladimíra Paterová

Areál památkově chráněné původně raně barokní rezidence jezuitů vznikl rozšířením renesanční tvrze. Jádrem areálu situovaného v severní části obce Žireč nad vysokým srázem břehů řeky Labe je čtyřkřídlový patrový zámek s kostelem sv. Anny a bývalý pivovar (dnes upravený pro potřeby pacientů s roztroušenou sklerózou). Mezi zámkem, pivovarem a kostelem vzniklo v předchozích letech parkově upravené náměstí. Západně se nachází přírodní park ohraničený oranžerií s litinovým pavilonem a kovovým loubím, v severním hrzení parku je vložena barokní sýpka.

Obr. 1. Žireč, objekt sýpky v roce 2012, foto: archiv NPÚ, ÚOP v Josefově

↑ Obr. 2. Žireč, sýpka po rekonstrukci, foto: archiv NPÚ, ÚOP v Josefově, 2019

← Obr. 3. Žireč, interiér sýpky po obnově, expozice muzea kol, foto: archiv NPÚ, ÚOP v Josefově

Zámek byl ve druhé polovině 20. století využíván jako domov důchodců, aniž by byly do jeho stavební údržby investovány finanční prostředky, takže nejen tato budova, ale i celý areál zchátraly. Domov důchodců byl přesunut do nových prostor ve Dvoře Králové nad Labem a uvolněný objekt získala v restituci řeholní instituce sester Nejsvětější Svátosti z Českých Budějovic. Ta v červnu roku 2001 darovala tento objekt Oblastní charitě Červený Kostelec (v té době Hospic Anežky České), která se rozhodla zde vybudovat – v České republice ojedinělé – zařízení pro pacienty s roztroušenou sklerózou. V následujících letech došlo k obnově stropních konstrukcí zámku a také k postupnému odstraňování jeho nejhorších stavebních závad, a k celkové obnově kostela svaté Anny včetně krovu, střešní krytiny a fasády. V roce 2008 byla ze strany vlastníka vypovězena smlouva uživateli pivovaru, který zde uskladoval různé materiály, a byly zahájeny projekční práce na přestavbu pivovaru na zařízení s kapacitou 16 lůžek pro těžce nemocné pacienty. Vzhledem ke skutečnosti, že pivovar byl podle závěrů vyhotoveného stavebněhistorického průzkumu zachován v téměř autentické podobě, a to včetně způsobu využívání jednotlivých dispozic a technologií pro vaření

piva, byla stavba vyhodnocena jako významný příklad historické technické památky. Nový způsob využívání však předpokládal značné stavební úpravy, které by historickou hodnotu objektu ve velké míře poškodily. Proto zástupci Národního památkového ústavu opakovaně nesouhlasili s jeho navrhovanou přestavbou. Stavba však byla povolena ze strany správního orgánu, Městského úřadu Dvůr Králové nad Labem. V následujících letech byla rekonstrukce pivovaru realizována a vlastník navrhl zástupcům památkové péče jako kompenzaci za zničené památkové hodnoty pivovaru záchranu barokní sýpky umístěné v zadní části areálu.

K obnově objektu sýpky došlo v letech 2017–2019 s pomocí finančních prostředků Programu záchrany architektonického dědictví MK ČR. Sedlová střecha třípodlažní budovy sýpky byla před zahájením obnovy kryta vlnitými eternitovými deskami. Omítky vnějších fasád byly podstatným způsobem porušeny, takže zdivo nebylo chráněno proti vlivům povětrnosti. V první etapě záchrany objektu byly realizovány opravy stropních konstrukcí a krovu, a to klasickým tesařským způsobem s použitím historicky prověřených spojů.

V objektu bylo vybudováno také nové dřevěné schodiště. Následně došlo na výměnu nevhodné a zdravotně závadné krytiny za novou, zhotovenou z pálených bobrovek, přičemž velká pozornost byla věnována detailům napojení na zděné štíty objektu. V závěrečné fázi opravy sýpky byly provedeny nové vnější omítky, nátěr vápennými materiály a oprava pískovcového soklu. Při obnově byly v budově zachovány veškeré historické konstrukce včetně dřevěných konstrukcí stropů a krovů, nově uplatněné materiály na krytině a ve fasádách vycházely z původního řešení.

Sýpka je nyní využívána jako muzeum historických kol a vhodným způsobem tak doplňuje celý areál, v němž budovy zámku, kostela, bývalého pivovaru a parku slouží jako příjemný a vstřícný domov pro nevyléčitelně nemocné pacienty. Jedná se o ojedinělý příklad kompromisního způsobu využití celého areálu.

Stavební obnova vnějšího pláště Langerovy vily ve Svitavách v letech 2019–2021

Ivana Panochová

Svitavské historizující vily z přelomu 19. a 20. století tvoří základ cenného architektonického fondu města. Většina z nich již prošla nezbytnými obnovami, zejména opravami střech a okenních výplní. Obnova fasád těchto domů s bohatou plastickou výzdobou je ovšem technologicky i finančně náročnější a vyžaduje přípravu na základě technických a restaurátorských průzkumů. V letech 2019–2020 se město Svitavy pustilo do opravy poškozeného vnějšího pláště Langerovy vily, bývalého sídla svitavského podnikatele Julia Langer z roku 1892, v němž nyní sídlí městský úřad. Technologické rozborů poukázaly na použití experimentálních materiálových směsí, které byly ve své době považovány za novinky (druh slitiny zinku, z níž jsou odlity ozdobné vázy na střešní atice, sádrová směs ošetřená fermeží, z níž byly odlity bohaté plastické dekorativní prvky včetně prvků antropomorfních a florálních, kotvené do fasády na železné trny). Těmto průzkumům a postupným rozborům musel být v průběhu opravy uzpůsobován výběr použitých materiálů. Vápennou jádrovou omítku se 7% podílem bílého cementu, vápenný štuk a povrchový silikátový nátěr dodala firma KEIM, systém byl aplikován pod dohledem renomované restaurátorky Bc.A. Martiny Bednářové.

Náročná byla materiálová rekonstrukce zčásti degradovaných, tvarově výrazně vypouklých bosáží v úrovni prvního patra. Z pohledu veřejnosti byl nejproblematictější – jak se v současné památkové praxi ukazuje stále častěji – návrat původního barevného řešení bohatě plasticky komponovaných průčelí stavby, stylově ztvárněných